

Netknipsels #040 week 29/2003 **de Biotheek**

Biotheek Netknipsels #40 week 29 | 18 juli 2003

De tentoonstelling over biotechnologie in de landbouw en voeding "Eet es genetisch", georganiseerd door het Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie, lokte meer dan 25.000 bezoekers. Een bereik dat wij met onze nieuwe aantrekkelijke uitgave "Bio in vraag. Met antwoord!" willen overtreffen. Het boekje kan onwetendheden en vooroordelen wegwerken en zo tot nu toe gesloten deuren openen.

Vlees. Enkele proevertjes in deze Netknipsels. We laten Luc Naets van Velt uitleggen waarom minder vlees ook beter is. We publiceren enkele gangbare / bio-vergelijkingen in de melkvee- en vleeskuikenhouderij. Let op de gebruikte terminologie: "... Koeien op het biologische bedrijf gaan gemiddeld 1 jaar langer mee dan op de gangbare bedrijven. De gemiddelde gebruiksduur ... De voornaamste redenen van afvoer zijn ...". We diepen ook een wat ouder artikel op dat dieper en concreter wroet in deze problematiek. De actuele situatie in de Nederlandse biovarkenshouderij kunt u dan weer lezen in het ketenmanagement bericht.

Hartelijke groet,
Dirk Verdickt, eindredactie.

In dit nummer:

NATIONAAL

Bio in vraag. Met antwoord!
Met bio is minder vlees ook beter vlees
25.000 bezoekers voor 'Eet es genetisch'
Commissie keurt resolutie duurzame landbouw goed
Studiedag 'Landbouw en natuur & milieu'

INTERNATIONAAL

Nl - openheid over biologische voeding
Nl - Verschil diergezondheid biologisch en gangbare melkveehouderij niet eenduidig
Nl - Biologische en vooral duurzame vleeskuikenbedrijven beter
Nl - De winst van de dollende big
Nl - Ketenmanagement onmisbaar voor bio-vleessector
Vk - Britse overheidsstudie legt GGO's in de weegschaal
Vk - soil association publishes guide for restaurants and caterers

NATIONAAL

Bio in vraag. Met antwoord!

Bio in vraag. Met antwoord! Met die ietwat controversiële titel verleidt een nieuw meeneemboekje geïnteresseerde consumenten.

Tien pertinente antwoorden op evenveel prangende vragen wijden de consument in biovoeding in.

Wat is bio? Welke biologische producten bestaan er? Hoe herken je biologische producten en waar koop je ze? Waarom kies je voor bio en waarom is het duurder? En kan bio de wereld wel voeden?

Het zijn maar enkele van de vragen die het handige en rijkelijk geïllustreerde infoboekje beantwoordt. De keuze van die tien vragen is niet toevallig: het zijn de kwesties waar consumenten het vaakst naar informeren. Met zijn begrijpelijke taal en frisse vormgeving wil Bio in vraag. Met antwoord! gewone consumenten vertrouwd maken met bio.

Dit boekje werd gemaakt door Velt vzw voor de Biotheek, het Vlaamse informatie- en documentatiecentrum voor biologische landbouw en voeding. Iedereen kan het gratis aanvragen via 078-151 152 of biotheek@bioforum.be. Je vindt ze vanaf volgende week ook in alle openbare Vlaamse bibliotheken.

Meer info:

aanvraag brochure: Biotheek: 078-151 152 – biotheek@bioforum.be

inhoudelijke vragen: Geert Gommers (Velt vzw) 03-281 74 75 geert.gommers@velt.be

(Bron: Biotheek i.s.m. Velt, 17 juli 2003)

Met bio is minder vlees ook beter vlees

De Boerenbond 'schrikt' bij de uitkomst van drie degelijke studies waaruit onomstotelijk blijkt dat de vleesproductie minimaal met 40% moet worden teruggeschroefd om de sector in leven te houden.

De drie studies mogen dan enkel het economisch aspect hebben bekeken, Velt, de consumentenorganisatie van de biologische landbouw, propageert al jaar en dag een beperkt en biologisch vleesverbruik onder het motto: minder maar beter.

Minder vlees betekent ook minder mest, dierenleed, ziekten, en minder import van goedkope voeders uit de derde wereld. Beter slaat niet alleen op de smaak van het vlees, maar ook op de biologische voeders, op de harmonie tussen grond, gewassen en mest, op dieren die hun soorteigen gedrag mogen vertonen en die buiten kunnen lopen of languit gaan rusten in het comfortabele stro van de stallen.

In de biologische veeteelt worden geen kalveren in kisten gehouden, geen kippen of konijnen in kooien, en liggen zeugen niet vast aan kettingen. Bij koeien worden de rassen zo gekozen dat er bijna geen keizersneden meer nodig zijn, kippensnavels worden niet gekapt en hoorns zal men enkel afzagen als er verwondingen optreden. Vervoer en slachten van de dieren moeten stressvrij geschieden, zonder het toedienen van kalmeermiddelen.

De consument betaalt voor het vlees van deze goed verzorgde dieren zo'n 20 tot 30% meer: een prijs die gerechtvaardigd is en die ervoor zal zorgen dat er wat minder vaak vlees op tafel komt. Dat is nog gezond ook.

Tot slot nog dit. De studies spreken bij een halvering van de vleesproductie ook over het verlies van duizenden banen. Indien men zou omschakelen naar de biologische veeteelt die meer arbeidsintensief is, dan kunnen al die banen behouden blijven. Wedden dat die nieuwe job ook

meer voldoening zal geven?

Luk Naets, coördinator Velt vzw
tel. 03-281 74 75 – email: luk.naets@velt.be – www.velt.be

(Bron: www.biotheek.be/actualiteit.asp, juli 2003)

25.000 bezoekers voor 'Eet es genetisch'

De interactieve tentoonstelling Eet es genetisch heeft al meer dan 25.000 bezoekers getrokken. Momenteel loopt ze in Gent en omwille van het succes wordt ze met twee maanden verlengd tot eind november. De tentoonstelling zet biotechnologie in landbouw en voeding in de kijker. Wat betekenen GGO's? Wat zijn de mogelijkheden en risico's ervan? Op deze en andere vragen wil de initiatiefnemer, het Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie, een antwoord geven.

De tentoonstelling was bij de start (februari 2001) ook al in Gent te zien (in de Sint-Pietersabdij) en reisde vervolgens naar Limburg. Sinds eind april dit jaar is ze opnieuw in Gent te bezoeken, in "De Wereld van Kina". Daar kwamen al 10.000 mensen over de vloer. Op algemeen verzoek zal de tentoonstelling er twee maanden langer blijven dan voorzien, tot 30 november.

De tentoonstelling is gratis en ook tijdens de Gentse Feesten open. Er zijn interactieve cd-roms, animatiefilmpjes en videofragmenten.

(Bron: Belga, 10 juli 2003, knipsel uit: www.vilt.be)

Commissie keurt resolutie duurzame landbouw goed

In de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme van het Vlaams Parlement hebben alle democratische partijen donderdagnamiddag een gemeenschappelijke resolutie goedgekeurd over duurzame landbouw. In deze resolutie wordt aan de regering gevraagd rechtszekerheid en toekomstperspectieven te bieden aan zowel grondgebonden als niet-grondgebonden bedrijven. Vooraleer de resolutie naar de regering gaat, wordt de tekst volgende week nog ter stemming voorgelegd aan de plenaire vergadering van het parlement. De resolutie vraagt aandacht voor enkele hete hangijzers in de landbouwsector. Naast het spoor van de vrijwillige en sociaal begeleide afbouw van de veestapel is ook sprake van een effectief en krachtig beleid inzake mestverwerking. De administratieve vereenvoudiging moet versneld worden doorgevoerd en het gemiddeld inkomen van de landbouwer moet naar omhoog. Om het vertrouwen tussen de landbouw- en natuursector weer aan te zwengelen pleit de resolutie ervoor dat samen met de verdere afbakening van bos- en natuurgebied ook werk gemaakt wordt van de inkleuring van de agrarische structuur. Bovendien moet de leefbaarheid van landbouwbedrijven in natuurgebied gegarandeerd worden. En voor de vestigings- en energieproblematiek in de tuinbouwsector moeten oplossingen aangereikt worden, zo luidt de resolutie.

In ruil worden vragen de commissieleden van de landbouwers nog meer aandacht voor kwaliteitsaspecten zoals volksgezondheid, leefmilieu en dierenwelzijn. De biologische landbouw wordt erkend als motor op weg naar een duurzaam landbouwmodel.

Lees ook:

Basiselementen voor een duurzaam land- en tuinbouwbeleid in Vlaanderen

(Bron: www.vilt.be, 3 juli 2003)

Studiedag 'Landbouw en natuur & milieu'

Op 24 oktober 2003 wordt een studiedag 'Landbouw en natuur & milieu' (werktitel) georganiseerd door de afdeling Land- en Tuinbouwvorming van ALT (Administratie Land- en Tuinbouw), de Cel Natuur- en Milieueducatie van Aminabel (Afdeling Algemeen Milieu en Natuurbeleid van Aminal), het project doelgroepenbeleid van Aminal en de Vlaamse Landmaatschappij, als een gezamenlijk initiatief.

Deze studiedag richt zich tot geïnteresseerden uit landbouw- en leefmilieuadministraties, natuur- en milieuverenigingen, provinciale diensten, NME-centra, consumentenorganisaties,... met de bedoeling een overzicht te geven van het globale aanbod naar land- en tuinbouwers omtrent duurzaamheid en natuur & milieu, zoals cursussen, vormingsactiviteiten, demonstratieprojecten, lespakketten, infobrochures en dergelijke die ontwikkeld worden door Vlaamse landbouwadministraties, maar ook vanuit provincies, regionale landschappen, erkende landbouwvormingscentra, socio-culturele verenigingen...

De bedoeling hiervan is meer duidelijkheid te scheppen omtrent de inspanningen i.v.m duurzame landbouw die al gebeuren en tevens leemtes op te sporen en nieuwe aanzetten te geven. (...)

De studiedag richt zich tot :

- Leefmilieu- en landbouwadministraties
- Natuurverenigingen
- Regionale Landschappen
- Gemeentelijke landbouw- en milieuraden
- NME-centra
- Landbouworganisaties
- Landbouwonderwijs en naschoolse landbouwvorming
- Provinciale NME- en landbouwdiensten
- Kinderboerderijen
- Landbouwonderzoeksinstituten
- Consumentenorganisaties

Datum en locatie
Vrijdag 24 oktober 2003
Vlaams Parlement, De Schelp

(Bron: ALT, juli 2003)

INTERNATIONAAL

Nl - openheid over biologische voeding

Een prettige uitwisseling van kennis over open dagen is de belangrijkste doelstelling van Bio Open: <http://www.opendag.info/>

Voor het realiseren van deze doelstelling is vandaag een Presentatie Platform geopend voor boeren en verwerkende bedrijven die gecertificeerd zijn voor biologische productie. Dit platform is direct bereikbaar via <http://www.biologisch.org/>

Bio Open is een initiatief van het Publiciteitscentrum Biologische

Landbouw en wordt volledig gefinancierd uit eigen middelen. Om een duurzame toekomst te garanderen vragen we een kleine vergoeding aan deelnemende bedrijven en organisaties:

- O Een proefabonnement tot eind 2003 voor slechts 10 euro
- O Een proefabonnement tot eind 2004 voor slechts 25 euro

Bij voldoende belangstelling blijft de jaarlijkse bijdrage beperkt tot 25 euro. Hiervoor krijgt men een plaats op het Presentatie Platform. Deze kan het gehele jaar naar eigen inzicht worden aangepast door gebruik te maken van een unieke gebruikersnaam en wachtwoord.

Bio Open is ook ontworpen als Presentatie Platform voor organisaties, onderzoek, persberichten en vacatures. Uiteraard zal het platform worden ingebed op de site voor biologische landbouw en voeding:
<http://www.biologisch.nl/>

(Bron: Biologisch Nieuws, 11 juli 2003)

Nl - Verschil diergezondheid biologisch en gangbare melkveehouderij niet eenduidig

Melkoeien op biologische bedrijven kennen minder klauwproblemen, de dieren zijn sneller drachtig en gaan langer mee in vergelijking met hun soortgenoten op gangbare bedrijven. Daartegenover staan een wat lagere productie en wat meer problemen met mastitis. Dat blijkt uit een literairstudie uitgevoerd door Praktijkonderzoek Veehouderij in opdracht van het ministerie van LNV.

De lagere melkproductie op biologische melkveebedrijven is te verklaren uit een lagere krachtvoergift en het ruwvoer dat een lagere voederwaarde heeft. Ook worden vaak andere minder productieve rassen gebruikt dan op de gangbare melkveebedrijven.

Opvallend is dat de mastitisproblemen op biologische bedrijven zich concentreren in de eerste week van de lactatie en tijdens de droogstand. Op de gangbare bedrijven doen de problemen zich later in de lactatie voor. Het celgetal op biologische bedrijven is hoger dan op gangbare bedrijven. Deels komt dit doordat de veestapel gemiddeld genomen wat ouder is. Ook de lagere melkproductie per koe, de extra weidegang en het achterwege laten van preventieve droogzetting met behulp van antibiotica spelen een rol.

Biologische melkveebedrijven hebben minder koeien met kreupelheden. Het type aandoeningen verschilt echter niet van de gangbare melkveehouderij. De hygiëne in de stal, de ventilatie en oneffenheden in de stal en op het kavelpad lijken de voornaamste boosdoeners zijn in klauwgezondheid.

De gemiddelde tussenkalftijd op biologische bedrijven is een week korter dan op gangbare bedrijven. Vruchtbaarheidsaandoeningen lijken echter meer afhankelijk van de veehouder dan van het productiesysteem. Koeien op het biologische bedrijf gaan gemiddeld 1 jaar langer mee dan op de gangbare bedrijven. De gemiddelde gebruiksduur op een biologisch bedrijf is 4 jaar. De voornaamste redenen van afvoer zijn vruchtbaarheidsproblemen, ouderdom of een te lage productie.

Meer informatie over het onderzoek is te vinden op de site van het PV. Via deze site kunt u het

rapport ook bestellen.

(Bron: Praktijkonderzoek Veehouderij, knipsel uit: AgriHolland, 14 juli 2003)

Nl - Biologische en vooral duurzame vleeskuikenbedrijven beter

In een duurzaamheidsanalyse van het Instituut voor Milieu- en Agritechniek (IMAG) en Animal Sciences Group, Wageningen UR (voorheen ID-Lelystad) is de huidige, reguliere vleeskuikenhouderij vergeleken met de duurzame en de biologische vleeskuikenhouderij.

Ook werden de toekomstbeelden 'grootschalig en zeer milieuefficiënt' en 'welzijnsvriendelijke vleesproductie' met de huidige reguliere pluimveehouderij vergeleken. De huidige duurzame houderij scoorde beter op het gebied van milieu, diergezondheid en -welzijn en voedselveiligheid dan de reguliere pluimveehouderij. De biologische houderij scoorde beter op voedselveiligheid & dierwelzijn en -gezondheid.

De toekomstige grootschalig en bijzonder milieuvriendelijke houderij was in alle opzichten beter dan de huidige houderij.

Het milieuefficiënte toekomstbeeld van de pluimveehouderij is op veel punten aanzienlijk verbeterd ten opzichte van de huidige reguliere, duurzame en biologische houderij. Bij het welzijnsvriendelijke toekomstbeeld is de emissie naar bodem, water en lucht en het energieverbruik nauwelijks verbeterd vergeleken met de huidige vleeskuikenhouderijen. Beide toekomstbeelden scoren vrijwel gelijk op het gebied van diergezondheid, dierwelzijn en voedselveiligheid.

Bij de toekomstige houderijen voor vleeskuikens staat het huidige reguliere systeem aan de basis. Vanuit de reguliere houderij zijn de systemen geschetst, waarbij alle huidige problemen zijn opgelost.

Transport van de huidige reguliere, biologische en duurzame vleeskuikens is gelijk. Diergezondheid en -welzijn tijdens het vervoer kunnen veel beter worden. In het toekomstbeeld is de diergezondheid verbeterd.

De resultaten van het onderzoek zijn gebaseerd op een duurzaamheidsanalyse met onderdelen van een Life Cycle Analysis (LCA). Effecten van het houden van vleeskuikens op emissie naar bodem, lucht en water; energiegebruik; dierwelzijn en -diergezondheid en voedselveiligheid zijn onderzocht.

Experts op verschillende vakgebieden hebben de huidige en toekomstige houderijen gescoord. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van het project duurzame pluimvee vleesketens van het programma nieuwe veehouderijsystemen opdracht van het ministerie van LNV. In dit project werd samengewerkt met de Animal Science Group Lelystad en het LEI in Den Haag.

U kunt het rapport vinden op www.vsys.nl

(Bron: nieuwsgrazer.nl, 14 juli 2003)

NL - De winst van de dollende big

Er was een tijd dat de Nederlandse varkenshouder het als vakman helemaal had gemaakt. Geen andere boer in Europa die tegen een zo lage kostprijs vlees van een zo hoge kwaliteit produceerde. Inmiddels is dit kunstje wijdverbreid. Bovendien legt de maatschappij de boer andere eisen op. Niet de kwantiteit is doorslaggevend, maar de zorg voor dierenwelzijn en het milieu. Het roer moet om, maar niet elke Nederlandse varkenshouderij zal een biologisch bedrijf worden.

Al dat ijzer in de stallen, dat is misschien wel een van de grootste oorzaken van het imagoprobleem van de varkenshouderij, denkt Sjoerd Bokma. In de gangbare varkenshouderij staat inderdaad een hoop ijzer binnen de wanden van het hok. De box waarin een zeug ligt als ze biggen heeft geworpen, of het labyrint van poortjes en gangen dat volwassen varkens dwingend de weg wijst van voerbak naar rustplaats, van dekplaats naar kraamhok. Het óógt niet goed, al blijft het gissen wat het varken er zelf van vindt.

„Boeren hebben doorgaans zelf de overtuiging dat ze hun dieren uitstekend verzorgen”, zegt Bokma, „en vanuit hun positie beschouwd is dat gerechtvaardigd. Mijn grootvader leefde vroeger van een veestapel met zo'n tien zeugen en elf koeien. Die tijd is al tientallen jaren voorgoed voorbij. Maar het voedselpakket moest goedkoop blijven, dus zocht de boer naar manieren om een grotere veestapel overzichtelijk en controleerbaar te kunnen houden. Vandaar dit soort oplossingen. De box van een zeug voorkomt dat ze haar biggen doordrukt als ze gaat liggen met haar gewicht van tussen de twee- en driehonderd kilo. En een systeem met poortjes hoeft echt niet dieronvriendelijk te zijn. In stallen waar de varkens los rondlopen en er ook boxen staan zien we regelmatig dat de dieren zelf zo'n box opzoeken om zich even rustig af te zonderen.”

Samen met een zusterbedrijf in het Brabantse Sterksel en de hoofdvestiging die binnenkort van Rosmalen naar Lelystad verhuist, onderzoekt het Praktijkcentrum Raalte de varkenshouderij in de volle breedte. Het bedrijf in Sterksel bestudeert vooral de technische en innovatieve kant van de varkenshouderij, in Raalte wordt onderzoek gedaan naar onder meer de huisvesting van varkens en de ontwikkeling van een dierhouderij die beter inspeelt op de maatschappelijke wens om dieren met meer welzijn en oog voor het milieu te houden. Het bedrijf in Raalte omvat daarvoor grofweg alle bestaande vormen van varkenshouderij.

Momenteel springt de biologische varkenshouderij het meest in het oog, en wie met Bokma door de stallen loopt is snel verkocht. Zeugen en hun biggen liggen er in ruim stro en worden nauwelijks gehinderd door traliewerk. De jonge dieren rennen speels rond en als de zeug de drukte van haar gemiddeld twaalf kleintjes tellende kroost even zat is, gaat ze buiten een luchtje scheppen, nu nog op een betonnen vloertje, straks misschien in een heus stukje weide. De dieren krijgen alleen medicijnen als ze een ziekte zelf of met homeopathische middelen niet de baas kunnen, het uiteinde van hun staart wordt niet gecoupeerd en ze krijgen alle gelegenheid om hun van nature exploratieve karakter te botvieren. De dollende biggen snuffelen nieuwsgierig aan een beweeglijk molentje met kettinkjes en in de hoek van een van de stallen ligt zelfs een bal.

Het is een prachtig schouwspel, en Bokma mag er ook graag naar kijken, maar het aandeel biologische varkenshouderij is nog relatief klein op het proefbedrijf. De in januari in aanwezigheid van voorzitter Ria Beckers van de stichting Natuur en Milieu feestelijk geopende 'biologische unit' telt dertig biologische zeugen op een totaal van 325. Van dat aantal worden nog eens zestig zeugen als 'scharrelvarken' gehouden. Het bedrijf houdt ook nog zeventig biologische vleesvarkens.

„Als we straks hebben verbouwd, zullen we op het Praktijkcentrum drie in omvang gelijkwaardige bedrijven huisvesten”, zegt Bokma. „Een gangbare varkenshouderij - maar dan met 'plussen' op het gebied van dierenwelzijn en het milieu-, een scharrelvarkenshouderij en een biologische varkenshouderij met elk honderd zeugen. Zo kunnen we de resultaten van de verschillende soorten varkenshouderij nauwkeurig met elkaar vergelijken.” De gangbare varkenshouderij is dus nog lang niet uit de gratie, zo blijkt uit de toekomstplannen van het proefbedrijf, en dat wekt geen verbazing. Want de consument mag dan in ethisch opzicht op gespannen voet staan met de gangbare varkenshouderij, dat heeft zich vreemd genoeg nog niet vertaald in een sterk veranderd koopgedrag. Een andere reden voor het praktijkcentrum om de

gangbare varkenshouderij niet los te laten, is het feit dat het aantal varkenshouders in de komende jaren alleen maar zal afnemen. Het zijn dus de bestaande bedrijven die de toch noodzakelijke veranderingen moeten bewerkstelligen.

Maar veel varkenshouders hebben redenen om de biologische bedrijfsvoering met enige terughoudendheid te benaderen. 'Opa had op z'n veertigste al een versleten rug', zeggen velen bij het zien van de hokken waaruit de boer vroeger met riek en kruiwagen de taaie en loodzware stromest moest verwijderen. „je kunt mensen die liever niet naar die tijd terug willen moeilijk ongelijk geven", zegt Bokma. „We spreken ook vaak boeren die verwachten dat het gebruik van stro op termijn gezondheidsklachten geeft, vanwege het stof. Het Praktijkcentrum doet onderzoek om deze nadelen weg te nemen, zodat biologische landbouw uiteindelijk toch aantrekkelijk wordt."

Even zwaar telt de bedrijfseconomische kant. „In de biologische varkenshouderij is de hoeveelheid werk per dier, of, verder geredeneerd, het werk per kilogram geproduceerd vlees aanmerkelijk meer. De biologische varkenshouder zal dus minder dieren kunnen houden dan zijn collega uit de gangbare landbouw en moet daarmee toch de kost verdienen." Overigens gaat dat de bestaande biologische varkenshouders niet slecht af, zegt Bokma. „Ik denk dat de huidige opbrengsten van biologisch vlees lonend zijn", zegt hij, maar in een zo jonge bedrijfstak is het nog moeilijk te vergelijken: „Er zijn nu ongeveer vijftig biologische varkenshouders, waarvan slechts twintig van enige omvang. In 1999 produceerde de biologische varkenshouderij bijna 25 000 varkens, tegen ruim 50.000 dieren uit de scharrelvarkenshouderij. In totaal worden in Nederland jaarlijks zo'n 20 miljoen varkens afgeleverd."

Volgens een convenant tussen de varkenssector, de overheid en maatschappelijke organisaties moet het aantal biologisch gefokte varkens tussen 2003 en 2005 jaarlijks 470 000 stuks bedragen. Dat zou een verdertigvoudiging ten opzichte van de biologische productie in 1998 betekenen. „Ik denk dat dat kan", zegt Bokma, „maar cruciaal is de afzetkant. De consument zal moeten accepteren dat aan deze vorm van varkenshouderij een prijskaartje hangt. Een biologisch stukje vlees kost gewoon meer dan een stukje vlees uit de gangbare dierhouderij, en dat zal ook zo blijven.

Voor de kosten van de arbeid en het voer liggen hoger in de biologische varkenshouderij. De diervverzorgers op het proefbedrijf in Raalte moeten elke dag toch even met een schep door de stallen om de door de beesten gedropte mest te verwijderen. De onderzoekers experimenteren met manieren om de zindelijkheid van het varken aan te spreken en er zo voor te zorgen dat het dier een vaste plaats kiest om zijn behoefte te doen. Dat verlicht het werk voor de boer, maar het grootste heil moet toch komen van nieuwe systemen waarmee de mest volautomatisch wordt afgevoerd.

Een computergestuurde voermachine voorkomt eveneens zwaar werk en bovendien verspilling van het relatief dure voer. Een dier in de biologische varkenshouderij krijgt in principe uitsluitend langs biologische weg totstandgekomen voer. „In principe, want het is nog vrij schaars", zegt Bokma. „De huidige norm is dat het gebruikte voer voor minimaal 80 procent van biologische oorsprong is. Binnen een paar jaar zal die norm op 100 procent liggen. De plantaardige ingrediënten zijn dus zonder kunstmest en bestrijdingsmiddelen geteeld en het zaad is niet genetisch gemodificeerd. Het in de gangbare houderij veel gevoerde, eiwitrijke soja kunnen we niet gebruiken, want dat is in biologische vorm nog niet verkrijgbaar. Een andere prijsverhogende factor is het feit dat een zeug in de biologische varkenshouderij per jaar minder vaak biggen werpt. Bokma rekent voor: Een 'gewone' zeug heeft een cyclus van gemiddeld 151 dagen. Ze is 115 dagen drachtig, zoogt haar biggen vervolgens 28 dagen en is dan na gemiddeld acht dagen opnieuw drachtig. Het verschil met scharrelvarkens en biologische varkens zit 'm in de zoogperiode.

Een scharrelzeug brengt al gemiddeld 38 dagen door met haar biggen, terwijl een zeug in de biologische houderij haar biggen minstens veertig, maar in de praktijk gemiddeld 45 dagen onder haar hoede neemt. In alle gevallen werpt de zeug gemiddeld een kleine twaalf biggen per keer, maar de duur van de zoogperiode en het iets hogere percentage biggensterfte in de biologische varkenshouderij maken dat het aantal grootgebrachte varkens per zeug op een

gangbaar bedrijf per jaar meer dan drie dieren hoger is dan in de biologische houderij. Het lijkt een klein verschil, maar alle factoren versterken elkaar, legt Bokma uit. „We schatten dat de kostprijs op de boerderij per kilogram geslacht biologisch vlees uiteindelijk ruim 1,70 gulden hoger ligt dan voor vlees uit de gangbare varkenshouderij. In de slagerij is het verschil voor de consument veel groter. Dat komt door de marges in de tussenhandel en het feit dat niet alle delen van een biologisch varken ook als biologisch product, en dus tegen een hogere prijs, kunnen worden verkocht.”

De slagerijen van De Groene Weg, en sinds kort ook grote slachters als Dumeco en Sturco, zijn hard op weg om biologisch varkensvlees tot een succes te maken. Daarvan is Bokma overtuigd, maar het is de consument die de ontwikkelingen bepaalt. „Kiezen mensen massaal voor biologisch, dan kunnen ook meer boeren omschakelen. De zekerheid om hun product te kunnen afzetten is van groot belang. Nieuwe vormen van dierhouderij vergen zware investeringen. Bovendien betekent een stap uit de gangbare varkenshouderij dat er voor deze boeren eigenlijk geen weg terug is.”

Er is nog een reden om aan te nemen dat de biologische varkenshouderij slechts gestaag zal groeien. Bij de biologische productie staat de kringloopgedachte centraal. De dieren gebruiken stro en voer uit de biologische plantenteelt. De akkerbouwer krijgt weer dierlijke biologische mest terug, nodig om zijn gewassen te laten groeien. Er moet dus evenwicht zijn tussen de plantaardige en de dierlijke productie. Met het geringe biologische aandeel in de totale landbouw is dit evenwicht nog wankel.

„Volgens mij is dat een reden dat nooit de gehele Nederlandse varkenshouderij biologisch zal worden” zegt Bokma. „Of dat erg is, is maar de vraag. Het betekent zeker niet dat het binnen de gangbare varkenshouderij niet mogelijk is om de zorg voor dierenwelzijn en het milieu te vergroten. Sterker, het moet gewoon. Dat hebben de sector en de overheid allang ingezien. Aan ons is nu de eer om uit te zoeken hoe. Dat vind ik een prachtige opdracht.

(Bron: www.animalfreedom.org/paginas/column/wouterbax.html, interview: maart 2000)

Nl - Ketenmanagement onmisbaar voor bio-vleessector

UTRECHT - Vier jaar na de start van het convenant biologische varkenshouderij, een initiatief van Stichting Natuur en Milieu, Rabobank en de stichting Biologica is het aantal biologische varkenshouders toegenomen van 37 naar 80 en ligt het biologische varkensvlees op de schappen van de meeste supermarkten. Biologica heeft hier met ketenmanager Maurits Steverink en alle partners een concept neergezet waarbij niet alleen gekeken is naar afzetbevordering in samenwerking met de Taskforce, maar integraal naar de hele problematiek in de keten. Het bedrijfsleven durft -geholpen door sterk toegenomen kennis en structuur in deze sector- te investeren. Eenzelfde aanpak voor biologisch rundvlees en met name de pluimveesector blijft voorlopig noodzakelijk.

Vanuit de integrale ketenbenadering is de varkenshouderij versterkt met praktijk- en onderzoekskennis (b.v. het demonstratieproject Biovar). Via de sectorwerkgroep is er praktijkgerichte en geloofwaardige wet- en regelgeving ontstaan en is gewerkt aan aansluiting bij de onderzoeksprogramma's van Wageningen UR. Via het ketenmanagement zijn er ketenovereenkomsten gesloten voor meerjarige samenwerking. De positie van de boer in de keten is versterkt door het ondersteunen van de Vereniging Biologische Varkenshouders er is gewerkt aan een onafhankelijke prijsvaststelling in de keten via het project 'Eerlijke prijs heerlijke prijs'. Middels een Beeld&Tekst databank wordt bijgedragen aan promotie van biologisch varkensvlees bij consumenten. Allemaal voorwaarden voor een structurele opschaling. Biologica wil de opgebouwde kennis benutten en samen met het bedrijfsleven en de maatschappelijke organisaties doorgaan op de ingeslagen weg om ook bij rundvlees en vooral pluimvee (vlees en eieren) een zelfde slag te maken in nauwe samenwerking met de Taskforce

Marktontwikkeling Biologische Landbouw. Biologica doet daarbij een beroep op de convenantpartijen en de sector om dit mogelijk te maken.

Volgens Biologica liggen er bij zich nieuw ontwikkelende sectoren zoals bij biologisch vlees zoveel knelpunten op het gebied van kennis, regelgeving, onderzoek (o.a voedselveiligheid) en organisatie dat het uitsluitend werken aan afzetbevordering onvoldoende voorwaarde biedt voor structurele opschaling. Alleen een 'onafhankelijke informatiemakelaar' kan hier - geholpen met name promotiegelden via de Taskforce - faciliterend optreden voor alle ketenpartijen. Meer informatie: www.platformbiologica.nl/varkens

(Bron: www.culinair.net, 10 juli 2003)

VK - Britse overheidsstudie legt GGO's in de weegschaal

Het commercieel gebruik van de huidige generatie genetisch gemanipuleerde organismen (GGO's) biedt de Britse economie op korte termijn weinig economische voordelen, maar op termijn kunnen GGO's wel van strategisch belang blijken. Dat staat in een Britse overheidsstudie die vrijdag werd gepubliceerd. Volgens de studie, getiteld Field Work: Weighing Up The Costs And Benefits of GM Crops voldoet vandaag slechts een beperkte hoeveelheid van de bestaande GGO-gewassen aan de vooropgestelde Britse voorwaarden.

Verder is de vraag naar de nieuwe en controversiële GGO's volgens het rapport zo klein dat weinig boeren deze variëteiten zullen telen. Indien de Britse regering later dit jaar het commercieel gebruik van GGO's goedkeurt, zal de specifieke GGO-reglementering in grote mate bepalen of de inkomsten zullen opwegen tegen de productiekosten.

Daarnaast zal het toekomstige commerciële succes van GGO's volgens het rapport ook afhangen van de houding van de verbruikers tegenover genetisch gemanipuleerd voedsel. Naast groeiende twijfels over de economische voordelen van GGO's bestaat er ook in Groot-Brittannië een grote bezorgheid over de invloed op het milieu van GGO-gewassen.

Eerder deze week bevestigde het Europees Milieu Agentschap de bevinding van het Britse adviescomité ACRE dat genetisch gemanipuleerd koolzaad kruist met vijf wilde plantensoorten die in Groot-Brittannië ruim voorkomen. Volgens Friends of the Earth ontstaat hierdoor op termijn mogelijk een soort "superonkruid" dat resistent is tegen herbiciden. Aan de overkant van het Kanaal wordt alvast met spanning uitgekeken naar een belangrijk overheidsrapport over GGO's dat op maandag 21 juli zal verschijnen. Verwacht wordt dat de conclusie van dat rapport zwaar zal doorwegen in de beslissing van de Britse regering later dit jaar.

(Bron: Belga, 10 juli 2003, knipsel uit: www.vilt.be)

VK - soil association publishes guide for restaurants and caterers

The British Soil Association published its guide for restaurants and caterers in mid May. The new guide is to provide more clarity for restaurants, cafés and hotels that offer an organic menu or full organic catering. This is reported by the British information service Organic Trade Services. The Soil Association has certified 80 % of all organic products sold in the United Kingdom up to now. Caterers now have the advantage of being able to convince their customers that the ingredients used come from organic cultivation. They can also use the Soil Association logo for advertising. Inspections take place at least once a year and according to the Soil Association cost around 360 GBP (540 EUR). <http://www.OrganicTS.com/>

(Bron: Biofach Newsletter, 7 juli 2003)

Colofon

De Biotheek Netknipsels worden uitgegeven door Bioforum Vlaanderen in het kader van het Biotheekproject. De Biotheek is hét informatie- en documentatiecentrum voor de biologische landbouw en voeding, te bereiken via www.biotheek.be of 078/151 152.

Deze knipselkrant verschijnt wekelijks met actuele informatie over de nationale en internationale biosector. De berichten worden zonder tekstwijziging (hooguit ingekort) geknipt en geplakt, met vermelding van hun bron. Samenstelling: Petra Tas, Koen Huybreghts, Dirk Verdickt en Erik Krosenbrink. Abonnementenadministratie: Dirk Verdickt. Momenteel wordt de knipselkrant verzonden naar ruim 800 relaties voornamelijk binnen de sector en de overheid.

Aan- of afmelden kan via de website: surf naar www.bioforum.be en klik op 'Nieuwsbrief' in de horizontale menubalk. Oude nummers kunnen steeds opgevraagd worden bij biotheek@bioforum.be